

VẬN DỤNG LÝ THUYẾT KIẾN TẠO TRONG XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA Ở QUẬN HÀ ĐÔNG THÀNH PHỐ HÀ NỘI HIỆN NAY

ĐỖ THỊ HÀ

Email: dothihalinh@gmail.com

Học viên Cao học K9 Quản lý Văn hóa - Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

APPLICATION OF CREATIVE THEORY OF CONSTRUCTION OF CULTURAL LIFE IN HA DONG DISTRICT HANOI CURRENTLY

TÓM TẮT

Kiến tạo đời sống văn hóa cơ sở là một bộ phận không thể thiếu trong quá trình xây dựng và phát triển kinh tế, xã hội ở mỗi quốc gia, dân tộc, địa phương. Hà Đông là địa phương đang trong quá trình đô thị hóa nhanh, việc kiến tạo lối sống, nếp sống văn minh, hiện đại là yêu cầu đòi hỏi khách quan của quá trình đô thị hóa, hiện đại hóa. Kiến tạo cảnh quan xanh, sạch, đẹp, an toàn là xu hướng chung mà nhân loại quan tâm, cũng là đòi hỏi cấp thiết đối với đô thị lớn như Hà Nội nói chung, quận Hà Đông nói riêng. Kiến tạo các phong trào văn hóa nhằm mang lại cho con người có đời sống văn hóa tinh thần lành mạnh, nâng cao trí, đức, thể, mỹ,... việc kiến tạo đời sống văn hóa có vai trò quan trọng trong phát triển kinh tế- xã hội của quận.

Từ khóa: Văn hóa, kiến tạo, kiến tạo đời sống văn hóa, quận Hà Đông

Đời sống văn hóa liên quan đến hoạt động sống của con người, hướng đến chuẩn mực chân, thiện, mỹ, làm cho con người đối xử với nhau tốt hơn từ đó giúp nhau xây dựng, phát triển đời sống kinh tế, văn hóa, xã hội. Nhận thức được tầm quan trọng và những yêu cầu khách quan của quá trình phát triển địa phương một cách bền vững, những năm qua quận Hà Đông đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo phát triển văn hóa - xã hội, trong đó có xây dựng đời sống văn hóa ở địa phương. Khối lượng ngân sách đầu tư cho phát triển văn hóa - xã hội nói chung và xây dựng đời sống văn hóa nói riêng không ngừng tăng cao.

Tuy nhiên, những kết quả quận Hà Đông đạt được trong quá trình kiến tạo đời sống văn hóa những năm qua đạt được khá lớn nhưng chưa thực sự vững chắc, nhất là quận Hà Đông hiện là một trong những địa phương có tốc độ đô thị hóa nhanh với mật độ dân đông và dày đặc, cơ cấu dân cư đa dạng nên có những phong tục tập quán mang nét chung của đồng bằng Bắc bộ và cũng có những phong tục riêng của từng vùng khác nhau. Trong bối cảnh của nền kinh tế, xã

ABSTRACT

Creating the basic cultural life is an indispensable part in the process of socio-economic construction and development in each country, nation and locality. Ha Dong is a locality in the process of rapid urbanization, creating a lifestyle, a civilized and modern lifestyle is an objective requirement of the process of urbanization and modernization. Creating green, clean, beautiful and safe landscapes is a common trend that humanity is interested in, which is also an urgent requirement for big cities like Hanoi in general and Ha Dong district in particular. Creating cultural movements in order to bring people a healthy spiritual and cultural life, improving the intellectual, moral, physical, and American characteristics, etc., creating cultural life plays an important role in Socio-economic development of the district.

Keywords: Cultural, assist, create cultural life, Ha Dong district

hội còn nhiều khó khăn và phức tạp, vấn đề ô nhiễm môi trường, lao động và việc làm,... đang đặt ra nhiều yêu cầu cao về xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc, trong đó có việc vận dụng lý thuyết mới vào xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn quận Hà Đông.

Lý thuyết kiến tạo xuất hiện đầu thế kỷ XX do Jean Piaget và Vygotsky đã có công khởi xướng và xây dựng. Jean Piaget quan tâm đến tâm lý học phát sinh nhận thức, tức là kiến tạo nội sinh. Ông cho rằng kiến thức của con người được thông qua hai quá trình là đồng hóa và điều ứng. Đồng hóa là quá trình con người tiếp nhận khách thể và tìm hiểu về khách thể, qua đó sẽ làm cho chủ thể có thêm kiến thức, tích lũy thêm tri thức cho mình. Điều ứng là quá trình chủ thể thích nghi với những khách thể mới, qua đó tri thức của chủ thể sẽ có những thay đổi cho phù hợp với bản chất của khách thể. Đồng hóa và điều ứng giúp mỗi chủ thể hình thành hệ thống tri thức về thế giới xung quanh. Đây là quá trình các chủ thể tự học tập hay còn gọi là kiến tạo nội sinh (kiến tạo căn bản).

CULTURE

Đời sống văn hóa là phương thức những hoạt động sống của con người, được con người nhận thức và thực hiện một cách tích cực, chủ động, có định hướng nhằm tạo ra những giá trị văn hóa tốt đẹp. Đời sống văn hóa bao gồm các yếu tố văn hóa như: các sản phẩm văn hóa vật thể, các thiết chế văn hóa và hoạt động văn hóa của con người.

Sự kiến tạo đời sống văn hóa (ĐSVH) được triển khai trong thực tiễn liên quan đến các vấn đề sau:

Một là, vai trò tích cực, chủ động của các chủ thể trong quá trình kiến tạo ĐSVH xuất phát từ nhu cầu tự thân và sự tự nguyện thực hành văn hóa của họ. Sự kiến tạo ĐSVH được hiểu là một quá trình cơ cấu lại, sắp xếp lại các yếu tố tác động đến đời sống văn hóa. Sự kiến tạo hướng đến việc khuyến khích các chủ thể chủ động tham gia vào các hoạt động sinh hoạt văn hóa tại địa phương như giữ gìn, tiếp thu, hưởng thụ, trải nghiệm, sáng tạo các giá trị văn hóa. Trong quá trình đó, các chủ thể sáng tạo, chiếm lĩnh, biến đổi các giá trị văn hóa để mang lại những hiệu quả thiết thực trong cuộc sống.

Hai là, nhấn mạnh đến mối quan hệ chặt chẽ giữa các chủ thể với môi trường, truyền thống văn hóa, các yếu tố văn hóa hiện đại, kinh tế- xã hội, giáo dục- đào tạo, khoa học- công nghệ,... Các yếu tố đó cũng tác động lẫn nhau và tác động đến chủ thể để hình thành nên đặc thù đời sống văn hóa của mỗi địa phương. Sự kiến tạo không chỉ đề cao vai trò của mỗi chủ thể mà còn đề cao tính chủ động, tích cực, sáng tạo của mỗi chủ thể. Nhờ đó, các chủ thể thêm hào hứng, tham gia vào các hoạt động văn hóa, sáng tạo văn hóa nhiều hơn. Cùng với sự tham gia của các chủ thể trên cơ sở những điều kiện riêng sẽ tạo ra sắc thái riêng của mỗi địa phương. Do vậy, việc kiến tạo đời sống văn hóa không thể tự nhiên sinh ra, cũng không chịu sự áp đặt của một chủ thể nào đó.

Ba là, có nhiều chủ thể cùng tham gia kiến tạo đời sống văn hóa gồm:

Chủ thể chính quyền; Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị- xã hội; Các doanh nghiệp; Cư dân.

Bốn là, sự kiến tạo đời sống văn hóa cần có cơ chế phối hợp giữa các chủ thể tạo ra được hiệu quả để triển khai tổ chức thực hiện chủ trương của chính quyền.

Như vậy, sự kiến tạo đời sống văn hóa có thể hiểu là: Sự chủ động tiếp nhận chủ trương, cách thức xây dựng đời sống văn hóa, qua đó thay đổi nhận thức và hành động trong quá trình thực hành văn hóa của các chủ thể để tạo ra một đời sống văn hóa phong phú, đa dạng, lành mạnh phù hợp với môi trường sống đáp ứng nhu cầu sáng tạo và hưởng thụ đời sống văn hóa của các tầng lớp nhân dân.

Dựa trên nền tảng của lý thuyết kiến tạo chúng ta có thể vận dụng một số nội dung cơ bản của lý thuyết này trong xây dựng đời sống văn hóa ở quận Hà Đông như:

Kiến tạo nếp sống văn hóa, văn minh đô thị, xu hướng và tốc độ đô thị hóa diễn ra nhanh chóng vì thế việc xây dựng và thực hiện nếp sống văn hóa, văn minh đô thị là yêu cầu đòi hỏi của quá trình đô thị hóa, hiện đại hóa. Đây cũng là nhu cầu của người dân nhằm hướng đến một cuộc sống có chất lượng. Đặc biệt trong môi trường đô thị, lối sống, nếp sống văn minh, hiện đại ngày càng được coi trọng. Đặc điểm của cư dân đô thị là sự đan xen, hòa trộn giữa những người có nguồn gốc xuất thân khác nhau, từ các địa phương về cùng sinh sống, lao động, học tập... Trong môi trường đô thị luôn được quy hoạch với cơ sở hạ tầng kỹ thuật và hạ tầng xã hội đồng bộ, văn minh, hiện đại. Đây là điều kiện quan trọng thúc đẩy con người sống trong môi trường đó đòi hỏi họ vừa phải giữ gìn, phát huy yếu tố văn hóa cũ, vừa có sự thay đổi dần dần cho phù hợp với sự phát triển của văn minh đô thị và văn hóa thời đại mới.

Từ thực tiễn hiện nay, có thể thấy việc xây dựng nếp sống văn hóa, văn minh đô thị được thể hiện ở các nội dung, phong trào cụ thể. Đối với thành phố Hà Nội, nội dung xây dựng nếp sống văn hóa, văn minh đô thị được cụ thể hóa trong các nội dung: việc thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội; xây dựng và thực hiện hương ước, quy ước; xây dựng văn hóa ứng xử. Đây là 3 nội dung gắn bó mật thiết với đời sống hàng ngày của nhân dân.

Kiến tạo các phong trào văn hóa, tổ chức, xây dựng các phong trào văn hóa là một trong những nội dung quan trọng trong xây dựng đời sống văn hóa, cũng là nhân tố chính của phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”. Từ các mô hình xây dựng của phong trào TĐĐKXDĐSVH như: “Gia đình văn hóa”; “Làng văn hóa”; “Tổ dân phố văn hóa”; “Cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp đạt chuẩn văn hóa” đã góp phần thực hiện các mục tiêu phát triển kinh tế- xã hội, làm cho văn hóa thấm sâu vào đời sống xã hội, từng bước nâng cao chất lượng cuộc sống, xây dựng nếp sống văn minh và môi trường văn hóa lành mạnh. Phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” gồm 7 phong trào chính: xây dựng người tốt việc tốt, điển hình tiên tiến; xây dựng gia đình văn hóa; xây dựng làng văn hóa; toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư; toàn dân rèn luyện thân thể theo gương Bác Hồ vĩ đại; xây dựng cơ quan, đơn vị, trường học, bệnh viện, lực lượng vũ trang văn hóa (đời sống văn hóa).

Kiến tạo các thiết chế văn hóa, thiết chế văn hóa là một tổ chức văn hóa có kết cấu chặt chẽ. Năm 1998

CULTURE

Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII của Đảng về văn hóa đã nhận định: “*Một bộ phận quan trọng thiết chế văn hóa (nhà văn hóa, câu lạc bộ, bảo tàng, thư viện, cửa hàng sách báo, khu vui chơi giải trí....) gần đây đã có những phương thức hoạt động mới có hiệu quả*”. Thực tiễn những năm đôi mới cho thấy việc xây dựng thiết chế văn hóa là một nhu cầu tự thân của nhân dân. Bởi vì, thiết chế văn hóa trước hết là để phục vụ nhân dân, đáp ứng nhu cầu văn hóa tại chỗ của nhân dân, sau là thông qua thiết chế văn hóa, chính quyền cơ sở đưa các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước vào dân. Chỉ có thiết chế văn hóa của Nhà nước và của tập thể mới tạo nhiều cơ hội cho người dân đến tham gia sáng tạo và hưởng thụ văn hóa.

Cơ sở vật chất là yếu tố dễ thấy nhất trong hệ thống thiết chế văn hóa và nó cũng có mối liên hệ biện chứng với những yếu tố phi vật thể. Yếu tố cơ sở vật chất trong hệ thống thiết chế văn hóa, ngoài điện, đường, trường, trạm, còn có hệ thống cơ sở văn hóa, thể thao phục vụ cộng đồng thuộc ngành văn hóa, thể thao và du lịch quản lý bao gồm nhà văn hóa - khu thể thao ở thôn và trung ương, trung tâm văn hóa - thể thao ở xã, phường, thị trấn, quận, huyện, thành phố, tỉnh;... Thiết chế văn hóa đang hàng ngày, hàng giờ đồng hành với đời sống nhân dân và là một phần không thể thiếu của xã hội. Nó đóng vai trò quan trọng đối với đời sống kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội của đất nước. Xây dựng và hoàn thiện hệ thống thiết chế văn hóa là một trong những nội dung quan trọng để kiến tạo đời sống văn hóa cơ sở.

Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa, Đảng ta đã có chủ trương xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Thực hiện chủ trương lớn này, công tác văn hóa ở cơ sở phải luôn coi trọng việc bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa của các dân tộc cùng chung sống trên địa bàn. Di sản văn hóa bao gồm: Di sản văn hóa vật thể (những công trình vật chất) và di sản văn hóa phi vật thể (những loại hình văn hóa không tồn tại dưới dạng các công trình văn hóa vật chất). Bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa đồng thời với việc phát huy làm cho các giá trị di sản văn hóa vật chất, văn hóa tinh thần được tỏa sáng trong sinh hoạt cộng đồng nhân dân.

Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa dân tộc phải hướng tới mục tiêu giáo dục truyền thống đoàn kết, yêu nước, cách mạng, nhân văn đối với mỗi người dân địa phương, được xác định là nhiệm vụ then chốt của Chiến lược phát triển văn hóa, do đó các chủ thể quản lý văn hóa từ Trung ương đến cơ sở cần phải chủ động, kịp thời trong công tác ban hành các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn thực hiện, đặc biệt cần huy động sức mạnh của các chủ thể cộng đồng trong công tác quản lý, tu bổ tôn tạo, phát huy các giá trị di sản văn hóa.

Kiến tạo môi trường văn hóa xanh - sạch - đẹp - an toàn, môi trường văn hóa là sự hiện diện các vật thể văn hóa và nhân cách con người trong môi trường sinh sống của con người. Xây dựng môi trường văn hóa là thể hiện sự tương tác qua mối quan hệ hữu cơ, gắn bó của con người với môi trường tự nhiên, môi trường xã hội. Nội dung này nhấn mạnh 4 tiêu chuẩn quan trọng hàng đầu của việc xây dựng môi trường văn hóa là: xây dựng môi trường văn hóa xanh; xây dựng môi trường văn hóa sạch; xây dựng môi trường văn hóa đẹp; xây dựng môi trường văn hóa an toàn.

Để thực hiện nội dung trên cần triển khai một số công việc là: Giữ gìn vệ sinh nơi ở, nơi công cộng; không lấn chiếm vỉa hè, đất công; không treo, dán, viết, vẽ, quảng cáo, rao vặt tùy tiện ở nơi công cộng; ăn mặc sạch sẽ, lịch sự khi ra đường; nhà ở, nơi làm việc ngăn nắp gọn gàng, sạch đẹp; Bảo vệ cây xanh nơi công cộng và khuyến khích mọi nhà, mọi cơ quan trồng cây xanh, xây dựng vườn hoa, cây cảnh,....

Ngày nay, cảnh quan văn hóa, môi trường sống được xây dựng theo tiêu chí chung là xanh, sạch, đẹp, an toàn. Đây là xu hướng chung mà nhân loại quan tâm, cũng là đòi hỏi cấp thiết đối với đô thị lớn như Hà Nội. Để làm tốt nội dung này cần có sự tham gia của nhiều chủ thể để góp phần hình thành môi trường sống tốt cho đời sống nhân dân.

Là một trong những quận được sáp nhập vào thủ đô Hà Nội, nhằm đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và phát triển Thủ đô trong tình hình mới, Hà Đông đã xác định rõ phương hướng, nhiệm vụ là xây dựng quận Hà Đông trở thành đô thị phát triển mạnh, toàn diện và bền vững, trong đó chú trọng quan tâm nâng cao đời sống vật chất tinh thần của nhân dân, tạo chuyển biến mới trong xây dựng văn hóa người Hà Nội thanh lịch, văn minh. Những kết quả đạt được trong công tác kiến tạo đời sống văn hóa ở quận Hà Đông cơ bản đã đáp ứng được nhu cầu tham gia các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao, vui chơi giải trí của nhân dân, góp phần giữ gìn nét văn hóa truyền thống của địa phương và hình thành nếp sống văn minh trong cộng đồng dân cư. Công tác kiến tạo đời sống văn hóa trên địa bàn đã cụ thể hóa được vai trò văn hóa là nền tảng tinh thần xã hội, vừa là mục tiêu vừa là động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội ở quận Hà Đông.

CULTURE

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1. Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII (1998),** *Về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*, Nxb Chính trị Quốc gia Hà Nội.
- 2. Ban Chỉ đạo Trung ương phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa, các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn phong trào toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa,** Nxb Văn hóa - Thông tin.
- 3. Đảng bộ quận Hà Đông (2015), Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XX Đảng bộ quận Hà Đông nhiệm kỳ 2015-2020.**
- 4. Nguyễn Hữu Thức (2005), Về văn hóa và xây dựng đời sống văn hóa,** Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- 5. Phòng Văn hóa và Thông tin (2018), Báo cáo việc thực hiện Chương trình 04-CTr/TU và 02 bộ Quy tắc ứng xử của UBND thành phố Hà Nội.**
- 6. Từ lý thuyết kiến tạo đến lý thuyết kiến tạo xã hội.**
file://C:\Users\Admin\Downloads\4178-73-7794-1-10-20170913.pdf, truy cập 25/2/2020